

รัชนิย์ จิตรกระจ่าง. (2549). ภูมิหลัง ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และผลการมีบุตรคนแรกของวัยรุ่น
ศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลบางจัก อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริมา จิตต์จรัส,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพร พูลสุข.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิหลัง ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และผลการมีบุตรคนแรก
ของวัยรุ่น เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยเจาะจงศึกษาวัยรุ่นที่มีบุตรคนแรก
ของศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลบางจัก อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ปี พ.ศ. 2547 จำนวน 20 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบการสังเกต แบบสอบถาม
ความรู้และแบบบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบการบรรยาย

ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่ศึกษา มีบุตรคนแรกเมื่ออายุระหว่าง 14-19 ปี อายุเฉลี่ย 17.5 ปี
เกือบครึ่งหนึ่งมาจากครอบครัวแตกแยก วัยรุ่นส่วนใหญ่อยู่ในวัยเรียน เมื่อเกิดการตั้งครรภ์จึงต้อง
ออกจากสถานศึกษา ต้องเปลี่ยนสถานภาพเป็นมารดาวัยรุ่น มีอาชีพรับจ้าง และมีรายได้เป็นของตนเอง

ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการมีบุตรนั้น พบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์
ในระดับมากและปานกลางจำนวนเท่ากันคือ ร้อยละ 40 มีค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นว่าเป็น
เรื่องปกติทำให้มีเพศสัมพันธ์โดยขาดการวางแผนเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์แม้ว่าจะมีความวิตกกังวล
กลัวว่าจะตั้งครรภ์ก็ตาม และมีทัศนคติว่าฝ่ายหญิงเป็นผู้รับผิดชอบในการป้องกันการตั้งครรภ์ เมื่อ
มีปัญหาในเรื่องเกี่ยวกับเพศจะปรึกษาเพื่อนมากกว่าบุคลากรทางการแพทย์ หรือ ครู อาจารย์ อีกทั้ง
พบว่า สื่อมีอิทธิพลในเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ส่งผลให้วัยรุ่นตั้งครรภ์ในระยะเวลา 1-3 เดือน
ของการมีเพศสัมพันธ์ ทำให้เกิดความเครียดและวิตกกังวลมีความคิดที่จะยุติการตั้งครรภ์โดยการ
ทำแท้งในระยะแรก เมื่อไม่สำเร็จหรือได้รับการยอมรับการตั้งครรภ์จากคู่รักหรือบิดามารดา จึงปล่อยให้
ให้การตั้งครรภ์ดำเนินต่อไปจนคลอดบุตร

การมีบุตรคนแรกของวัยรุ่นนั้น เกิดผลทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม แต่ระดับ
ความรุนแรงของผลนั้นแตกต่างกันขึ้นอยู่กับที่ได้รับการยอมรับจากคู่รัก ครอบครัว และสังคม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยควรมีการจัดตั้งคณะทำงานให้คำปรึกษากับวัยรุ่นทางสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์ ให้บริการวางแผนครอบครัวในกลุ่มวัยรุ่น และให้ความรู้ในเรื่องเพศศึกษาในลักษณะ
เพื่อนช่วยเพื่อน รวมทั้งร่วมกันรณรงค์ให้เกิดความเข้มแข็งขึ้นในครอบครัว

Rachanee Chitkrachang. (2006). **Background, Related Factors, and Results of Teenage Mothers Having Their First Child: A Case Study of Bangchuk Subdistrict Primary Care Unit, Wisetchaichan District, Anghong Province.** Master Thesis, M.A. (Social Sciences for Development). Phranakhon Si Ayutthaya : Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Advisory Committee : Assistant Professor Dr. Sirina Chitcharat and Assistant Professor Supon Poonsook.

ABSTRACT

This research aims to examine the background, related factors, and results of teenage mothers having their first child. It is a descriptive research with qualitative method. The sample group included 20 female teenagers having their first child. The study was undertaken at Bangchuk Subdistrict Primary Care Unit in 2004. Data was collected through the use of in-depth interviews and observations, questionnaires on knowledge, and records of the health of the teenage mothers and their children. Descriptive statistics were used in data analysis.

Findings indicated that the teenage mothers studied had their first child at the age of 14-19 years. The average age was 17.5 years. Nearly 50 percent of them had been raised in families in which their parents were separated or divorced. The majority of the population had been in school before pregnancy. Their status as teenage mothers forced them to leave school and enter the workforce to earn their living.

40 percent of the teenagers were aware of how to have sex relatively or moderately well. They believed that teenage sex is common. Birth control was not used although pregnancy was their concern. Female teenagers were considered to be responsible for birth control. The teenagers tended to consult their friends rather than medical personnel or their teachers for advice on sex. The mass media was influential in their attitude towards sex. The teenagers became pregnant within one to three months of their sexual relations. They were under stress and likely to consider having abortion at the beginning of their pregnancy. The pregnancy would not be terminated once it had been approved by the partners or parents.

Teenage pregnancy affected the teenage mothers' health, financial situation, and social life differently depending on the approval of their partners, families, and society.

The research makes the recommendations that an online counseling team, family planning services, and sex education should be provided for teenagers in a friendly manner. Also, family ties should be strengthened.

กิตติกรรมประกาศ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีเอกลักษณ์ทางประเพณีและวัฒนธรรม สิ่งที่ย้ายทอดมาเป็นระยะเวลาานหลายชั่วอายุคนที่สำคัญประการหนึ่งก็คือค่านิยมในเรื่องเพศ โดยที่สังคมไทยมีค่านิยมและความเชื่อในมาตรฐานซ่อนทางเพศ คือ สังคมให้คุณค่าระหว่างเพศชายและเพศหญิงไม่เท่าเทียมกัน ทำให้ผู้หญิงถูกควบคุมพฤติกรรมและการแสดงออกทางเพศ จากการเผยแพร่วัฒนธรรมตะวันตก เทคโนโลยีสื่อสาร และสภาพสังคม ได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงแนวความคิดทางจารีตประเพณีและวัฒนธรรมไทย ผู้หญิงเริ่มเห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสเป็นเรื่องที่สามารถทำได้ จึงเกิดการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร นำมาซึ่งปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนสมรสและกลายเป็นมารดาวัยรุ่น

มารดาวัยรุ่นเหล่านี้ถูกมองว่าเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาสังคม จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ผู้วิจัยเกิดความต้องการศึกษาเพื่อค้นหาความเป็นจริงทางสังคมของมารดาวัยรุ่น วิทยานิพนธ์เล่มนี้จึงเกิดขึ้นด้วยความตั้งใจ รวมทั้งความพร้อมทางด้านความคิดและกำลังใจจากบุคคลรอบข้างที่คอยให้การสนับสนุนด้วยดีเสมอมา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริณา จิตต์จรัส ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพร พูลสุข กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำ ตลอดจนช่วยปรับปรุงแก้ไขให้วิทยานิพนธ์มีความชัดเจนและความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพวรรณ ชีระพันธ์เจริญ ที่เป็นประธานกรรมการการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์สุกัญญา จงเอกวุฒิ ที่เป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คารณี คำแหง ดร.วรรณรา ชื่นวัฒนา และคุณพรทิพย์ พึ่งอ่อน ที่กรุณาช่วยตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้อบรมสั่งสอนผู้วิจัย อันเป็นพื้นฐานในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ส่งผลให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้ และเข้าใจสภาพสังคม และมีมุมมองอย่างเข้าใจตามสภาพอย่างที่เกิดขึ้นจริง

ขอขอบพระคุณ สาธารณสุขอำเภอวิเศษชัยชาญ หัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลบางจัก หัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลห้วยคันแหลน หัวหน้าสถานีอนามัย บุคลากรสาธารณสุข ตลอดจนเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ สนับสนุนผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างดียิ่ง รวมถึงเพื่อนร่วมรุ่นสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่เป็นกำลังใจและให้คำปรึกษากับผู้วิจัย ตลอดจนบุคคลอีกหลายท่านที่ไม่ได้เอ่ยนามในที่นี้

จากการที่ได้ศึกษาครั้งนี้ ทำให้รู้ถึงความเป็นจริงในชีวิตของมารดาวัยรุ่นเหล่านี้อย่างที่ควร จะเข้าใจ พวกเธอไม่ใช่ผู้ก่อปัญหาให้สังคม แต่เป็นเพียงวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งที่ถูกกระทำจากสังคม จนเกิดเป็นปัญหา

คุณค่าและประโยชน์อันจะพึงเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับวัยรุ่นทุกคนที่
กรุณาให้ผู้วิจัยได้สัมผัสภาพนี้ด้วยความเต็มใจดียิ่ง และวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่ลดคุณค่าลงหากผู้อ่าน
ทุกท่านตระหนักถึงการมีบุตรในวัยรุ่น ที่จำเป็นต้องหาวิธีการแก้ไข เพื่อให้เปลี่ยนจากภาระเป็น
พลังของสังคม

รัชনীย์ จิตรกระจำง